

Mai cu noroc, mai cu ghinion...

De George Kun

Clinica Petrova, Zagreb

După vorba unor înțelepți, „omul sănătos este un bolnav care încă nu a fost la doctor.” Și când se întoarce de la doctor, abia atunci începe frământarea. De obicei prima reacție la primirea unei vești proaste este neîncrederea. „Nu se poate!” Apoi omul caută să se sfătuiască cu un alt doctor, în speranța că vestea proastă se va dovedi o greșeală. Uneori se întâmplă o minune și în opinia celui de-al doilea doctor totul e în regulă, iar omului nu-i rămâne decât să-l ocărăască pe doctorul neglijent și incompetent care i-a dat un diagnostic fals. Dar dacă nu era fals? Pentru a afla adevărul e nevoie de o a treia opinie. Numai că cel puțin în Canada acest lucru nu este posibil. De ce? O instituție sau un doctor ar putea fi jignit sau discreditat, ceea ce ar fi inacceptabil într-o societate unde domnește corectitudinea politică. Totul este documentat și niciun doctor nu ar pune la îndoială acțiunile unui coleg, mai ales că ar putea avea nevoie de ajutorul lui pentru a ieși basma curată când face el însuși o greșeală.

Într-o metropolă precum Toronto există desigur numeroși specialiști de renume mondial. Pentru a fi consultat de unul din ei este nevoie de un „bilet de trimitere” da la medicul de familie. Procedul este incomod și ia mult timp. Dar adevărata problemă este că de obicei medicii de familie își trimit pacienții numai la acei specialiști pe care îi cunosc și cu care au relații de afaceri. Este aproape imposibil de ajuns la specialistul dorit de pacient.

De obicei comunicația între medic și pacient este redusă la minimum. Mulți pacienți nu au nicio pregătire în domeniul medicinei și acceptă orbește spusele doctorului. Aceștia sunt pacienții ideali. Cineva care pune întrebări sau cere explicații îi ia doctorului prea mult timp – prin urmare el este ignorat, sau chiar muștrat că îndrăznește să aibă o părere, cu toate că nu e doctor. Mama mea, care avea o minte iscoditoare, cunoștințe temeinice de medicină și o doză

bună de obrăznicie, obișnuia să-i contrarieze pe doctori, întrebându-i pentru ce erau bulinele verzi, galbene sau roșii pe care trebuia să le înghită. Doctorii n-o puteau suferi.

Să mergi încă o dată la același doctor? Ar fi nemaiauzit! Și apoi ce rost ar avea? Doar te-a consultat deja. Să mergi la altul? El va vedea că ai mai fost la un coleg – deci a doua vizită contravine regulilor. Mai mult, este chiar un act „ostil”, jignitor pentru primul doctor și în Canada așa ceva nu se obișnuiește.

Unul din rezultatele soției mele a fost „suspect”. De regulă ar fi trebuit să înceapă imediat chimioterapie și radiații, apoi să se întoarcă la o nouă consultație. Suna ca un coșmar. Era timpul să plecăm, dar încotro? Depinde. Am luat avionul și am plecat în Croatia, un loc excelent dacă unii dintre cei mai buni specialiști îți erau prieteni, colegi sau foști studenți. Oricum mai aveam de rezolvat o operație nereușită de varice de acum doi ani. După o consultație amănunțită chirurgul și-a admis eroarea și a reparat-o pe loc, gratuit. Operația i-a luat cam o oră, iar recuperarea urma să dureze o săptămână.

După aceea am fi putut face un pic de vacanță în Croatia, sau chiar în România, la Timișoara sau la Cluj, dar nu a fost să fie. Am primit din Canada noi rezultate, de natură oncologică, și nu erau bune. Am repetat analizele în Croatia și rezultatele au fost confirmate. În următoarele trei săptămâni au urmat trei operații, două mai mici și una mare. Toate celulele canceroase au fost îndepărtate și nu a fost nevoie nici de chimioterapie, nici de radiații. Tratamentul a fost un succes și pentru noi a fost o adevărată sărbătoare. Buna îngrijire și tehnologia avansată au avut ca urmare o recuperare rapidă și „măcelul” chirurgical a fost aproape complet evitat. Rezultatul a fost cu mult superior celui la care ne-am fi putut aștepta la Toronto, și nu pentru că acolo ar fi lipsit specialiștii sau dotarea. Trist, greu de crezut, dar adevărat: situația este urmarea unei organizări rigide, standardizate, fără nicio legătură cu nevoile reale ale pacientului, unde durata așteptării îi poate agrava în mod serios condiția. În Canada totul e gratuit, dar până la urmă primești atâta cât plătești!

În sfârșit ne-am întors în Canada. O săptămână mai târziu ne-am procopsit cu un accident grav de mașină, iar acum suntem în curs de recuperare. Se pare că suntem amândoi teferi la cap, degetele mai reușesc de bine-de rău să bată la mașină, iar fundul să șadă câte puțin. Ar fi putut să fie mai rău... Va mai dura luni de zile până ne punem pe picioare. M-am gândit la versurile lui Ion Minulescu, atât de potrivite în situația noastră:

În orașul în care plouă de trei ori pe săptămână

Două jucării stricate merg ținându-se de mână.

Săptămâna aceasta m-am așezat din nou la volan, ca s-o putem vizita pe scumpa noastră nepoțică. Într-o bună zi ne vom lua încă o mașină, dar deocamdată conduc numai eu. Cealaltă mașină e complet distrusă.

Acum am timp să mă gândesc la timpul petrecut Croatia, mai ales la Zagreb. Am stat mai mult prin spitale, clinici, laboratoare, am întâlnit prieteni, doctori nemaipomeniți, surori excepționale, care lucrau și mai bine când primeau de la pacienți cafea, prăjituri, bijuterii, bani, orice le putea ajuta visele ambițioase și salariile mici. Până la urmă investiția a meritat: soția mea a primit mesele de la cantina personalului, i-au schimbat așternutul când era nevoie, nu când sora avea timp, a primit un pat la fereastră, un frigider personal și nu a trebuit să aștepte o săptămână întregă pentru un televizor. Medicii vorbesc cu pacienții, explică ce măsuri vor să ia și de ce, precizează și alternativele. Puși în fața unui om educat, ca mine, cu unele cunoștințe medicale

legate de caz, ei dau și mai multe informații, nu ca cei din Canada, care nu catadicesc să discute cu un om de rând, numai cu un doctor.

Cea mai avantajoasă s-a dovedit înțelegerea cu sora șefă, care mi-a permis să-mi vizitez soția la orice oră, fără nicio legătură cu orele oficiale de vizită. Nu a fost nevoie să mă culc cu ea, poate și pentru că eram prea bătrân. Cunoștințele mele de limbă croată și glumele, pe care ea le găsea foarte nostime, au creat între noi o atmosferă prietenească și ea mi-a făcut „protecție” – pe care am folosit-o în scopul nobil de a-mi vizita soția de două-trei ori pe zi și de a-i aduce tot felul de delicatase. Dacă mă gândesc bine, se poate că glumele mele păreau atât de nostime pentru că erau însoțite de prăjituri bune, de câte o sticlă de vin, de nuci, migdale și tot felul de trufandale din piață. Și să nu uităm numeroasele complimente, care sunau foarte convingător, cu privire la machiaj, coafură, precum și la pricepera și personalitatea ei. Este de necrezut ce efect au lingușirile asupra majorității oamenilor!

Zagreb este un oraș foarte simpatic. Fiind capitala Croației, are universități, mult tineret, dar și oameni distinși și bine îmbrăcați, muzee, teatre, săli de concerte, expoziții de artă, restaurante fantastice, piețe, precum și ciudățenii de tot felul, artiști, spectacole de stradă, nu te plictisești nicio clipă. Peste tot se văd clădiri austro-ungare bine întreținute. Transportul public este excelent, cu tramvaiul și cu autobuzul ajungi cu ușurință peste tot. De obicei nu-ți ia mai mult de două minute să găsești un taxi. Motivul e simplu: la Zagreb este nevoie de cca. 600 de taxiuri, dar sunt 6000. În ultimii ani autorizațiile de taxi se obțin cu ușurință și oricine poate lucra ca taximetrist. Mașinile au GPS, condusul e simplu și tarifele nu sunt scumpe.

Strada Tkalciceva, cu restaurante si boutique chique foarte popular cu tineret.

Parcul Maximir, excelent pentru ibitorii de natura, biciclisti, alergatori si pietoni

M-a uimit numărul mare de oameni pe biciclete și trotinete electrice și skateboarduri de tot felul, unele putând ajunge la peste 30 km/h. Majoritatea merg pe trotuare, strecurându-se cu dibăcie printre trecători, dar sunt și unii nu prea dibaci, un adevărat pericol public. Mă așteptam ca cei mai mulți să fie tineri, dar erau și oameni mai în vârstă, în costume elegante și paltoane, vâjâind în viteză pe un skateboard electric. Când treceau printr-o intersecție aglomerată sau când luau tramvaiul, ei întorceau skateboardul cu piciorul, îl luau sub braț și pe-aici ți-e drumul!

Eu sunt un pătimaș al mersului nordic și mi-am luat cu mine bețele. Le-am folosit zilnic, ca antrenament pentru jumătatea de sus a corpului, dar și ca să-mi mențin echilibrul pe terenul accidentat. În general locuitorii din Zagreb sunt foarte sportivi și nu mă așteptam ca cineva să se mire văzându-mă că merg cu bețe de schi. Și totuși de fiecare dată când luam tramvaiul în drum spre spital se găsea cineva, adesea chiar oameni tineri, care să-mi cedeze locul. Am fost destul de mirat până am aflat că în Croatia există obiceiul de a ceda locul unui bătrân sau invalid. Ideea de "bătrân" mă cam punea pe gânduri (cu toate că unii dintre ei mi-ar fi putut fi copii – sau și mai rău), dar "invalid" se refera la faptul că la ei mersul nordic nu era ceva obișnuit, de aceea în ochii lor eram un bătrân cu două bastoane, sau cârje.

În afara vizitelor la spital, mi-am folosit timpul pentru a vedea câteva muzee inedite, printre care "Muzeul despărțirilor", "Muzeul torturii" și "Muzeul iluziilor", care prezintă diferite iluzii optice, adesea folosite în filme, prin care vizitatorul apare pitic sau uriaș. Bineînțeles că nu lipsesc nici muzee bune de artă sau tehnologie, dar acestea trei sunt cu totul deosebite.

Poți fi un "uriaș" sau un "pitic", după preferință iar schimbarea se poate face aproape instantaneu.

În cele câteva zile în care soția mea a avut voie să părăsească spitalul, ne-am dus (bineînțeles cu taxiul) să vedem câteva spectacole de comedie. Am reușit să le urmăresc și să râd la momentul oportun, ca și cum aș fi înțeles totul. Adevărul este că le-am și înțeles și sunt foarte mândru de mine.

Un aspect în care nu s-a înregistrat niciun progres în toți anii de când vizităm Croația este fumatul. "Klinika Petrova" este o frumoasă clădire albă, în stil baroc, înconjurată de o grădină. La intrare zeci de pacienți stăteau pe bănci, discutând și fumând. Printre ei se aflau chiar doctori. Într-o zi am găsit-o pe sora șefă în cantina personalului, învăluită într-un nor de fum pe care îl împărțea cu alte surori și doctori. Am înțeles imediat că o întrebare sau, Doamne ferește, un comentariu negativ ar fi fost considerat o gafă de neiertat și am tăcut mâlc.

Pe la începutul lui noiembrie s-a făcut frig, cu vânt și ploaie, dar era o nimica toată pe lângă ce ne aștepta în Canada, unde era deja zăpadă. Am hotărât că nu era decât o toamnă răcoroasă și am ieșit la plimbare în frumoasele parcuri ale orașului. Aș fi putut cu ușurință să-mi petrec acolo restul zilelor, îmi lipsea doar Adriatica. Păcat.

Câteva cuvinte despre evrei. În Europa nimeni nu se prea dă în vând după ei, iar croații catolici nu sunt o excepție. Totuși nu e vorba numai de prietenie, ci mai ales de respect. Israelul este foarte vizibil cu hoteluri de lux, stațiuni, cercetare și aparatură medicală, construcții navale civile, echipamente militare cu tehnologie de vârf și câte altele. Croații admiră și respectă

capacitățile Israelului, doar că din păcate majoritatea oamenilor pe care se bazează aceste capacități sunt... evrei!

Ciudat, și asta nu numai în Croația, evreii sunt identificați mai întâi ca evrei și abia după aceea cu numele și profesiunea. Ei spun de exemplu: "evreul ăla, doctorul Zelsky", sau "evreul ăla, Berlinger, știi, avocatul, a făcut cutare". A durat o vreme până mi-am dat seama că nu sunt neapărat antisemiți, sunt oameni cumsecade, pur și simplu așa se obișnuiește la ei. Și totuși evreii sunt singurii care sunt identificați întâi de toate prin naționalitatea sau etnicitatea lor.

Avem câțiva prieteni, oameni foarte bine educați, care expun portretele unor eroi naționali controversați, unii cu înclinații fasciste. Eu însumi le-am părut suspect din cauza numelui meu, așa că m-am "deghizat" în ungur, pentru că există și unguri numiți Kun, mai ales că vorbesc și ungurește. Nu avea rost să le spunem adevărul și să riscăm să fim apoi respinși. Oamenii aceia nu-i urăsc pe evrei, pur și simplu îi evită. (Să fie oare tradiție, primitivism, invidie? Cine știe?) Această strategie m-a ajutat să fiu acceptat și să aflu cum gândesc și care este nivelul lor de informare și dezinformare. Mă simțeam printre ei aproape ca un spion.

Ca în toate marile orașe Europene, și la Zagreb prezența celor din Orientul Apropiat este vizibilă și în creștere; unii dintre ei, nu prea mulți, sunt cu adevărat studenți.

Piață de fructe din Zagreb

Sus: Copacul cu scorbura; Jos La "umbra" Postei Croate

